[२४] श्री चतु:शरणं (प्रकीर्णक)सूत्रम्

नमो नमो निम्मलदंसणस्स

पूज्य श्रीआनंद-क्षमा-ललित-सुशील-सुधर्मसागर गुरूभ्यो नम:

"चतु:शरण" मूलं एवं छाया

[मूलं एवं संस्कृतछाया]

[आद्य संपादक: - पूज्य आगमोद्धारक आचार्यदेव श्री आनंदसागर सूरीश्वरजी म॰ सा॰]

(किञ्चित् वैशिष्ठ्यं समर्पितेन सह)

पुन: संकलनकर्ता→ मुनि दीपरत्नसागर **(M.Com., M.Ed., Ph.D.)**

15/01/2015, गुरुवार, २०७१ पौष कृष्ण १०

jain_e_library's Net Publications

आगम (२४)	“चतु:शरण” - प्रकीर्णकसूत्र-१ (मूलं+संस्कृतछाया) ---------- मूलं [--] ----------
प्रत सूत्रांक [–] दीप अनुक्रम [–]	मुनि दीपरत्नसागरेण संकलित.....आगमसूत्र - [२४], प्रकीर्णकसूत्र - [०१] “चतु:शरण” मूलं एवं संस्कृतछाया ‘चतु:शरण’ प्रकीर्णक(१) श्रीआगमोदयसमितिग्रन्थोद्धारे, पूर्वमुद्रितग्रन्थाङ्कः–४५, अयं–ग्रन्थाङ्कः–४६. श्रुतस्थविरसूत्रितं । चतुःशरणादिमरणसमाध्यन्तं प्रकीर्णकदशकं (छायायुतम्) । प्रकाशकः—श्रीआगमोदयसमितेः कार्यवाहकः झवेरी–वेणीचंद सूरचंद । इदं पुस्तकं मोहमय्यां निर्णयसागरमुद्रणालये कोलभाटवीथ्यां–२६–२८ तमे गृहे रामचंद्र येसू शेडगेद्वारा मुद्रापयित्वा प्रकाशितम् । वीर सं० २४५३. विक्रम सं० १९८३. सन १९२७. [वेतनं रू. २–०–०.
	चतु:शरण-प्रकीर्णकसूत्रस्य मूल “टाइटल पेज”

मूलांक:	गाथा	पृष्ठांक:	मूलांक:	गाथा	पृष्ठांक:	मूलांक:	गाथा	पृष्ठांक:
००१	आवश्यक-अर्थाधिकार:	००४	००८	मंगल-आदि	००५	०१०	चतु:शरणम्	००५
०४९	दुष्कृत् गर्हा	०१०	०५५	सुकृत् अनुमोदना	०११	०५९	उपसंहार:	०१२

[‘चतु:शरण’ - मूलं एवं संस्कृतछाया] इस प्रकाशन की विकास-गाथा

यह प्रत सबसे पहले “चतु:शरणादिमरणसमाध्यन्तं प्रकीर्णकदशकं” नामसे सन १९२७ (विक्रम संवत १९८३) में आगमोदय समिति द्वारा प्रकाशित हुई, संपादक-महोदय थे पूज्यपाद आगमोद्धारक आचार्यदेव श्री आनंदसागरसूरीश्वरजी (सागरानंदसूरिजी) महाराज साहेब | इस प्रतमे १० प्रकीर्णक थे.

इसी प्रत को फिर से दुसरे पूज्यश्रीओने अपने-अपने नामसे भी छपवाई, जिसमे उन्होंने खुदने तो कुछ नहीं किया, मगर इसी प्रत को ऑफसेट करवा के, अपना एवं अपनी प्रकाशन संस्था का नाम छाप दिया. जिसमे किसीने पूज्यपाद् सागरानंदसूरिजी के नाम को आगे रखा, और अपनी वफादारी दिखाई, तो किसीने स्वयं को ही इस पुरे कार्य का कर्ता बता दिया और संपादकपूज्यश्री तथा प्रकाशक का नाम ही मिटा दिया |

✤ **हमारा ये प्रयास क्यों?** ✤ आगम की सेवा करने के हमें तो बहोत अवसर मिले, **४५-आगम सटीक** भी हमने ३० भागोमे १२५०० से ज्यादा पृष्ठोमें प्रकाशित करवाए है किन्तु लोगो की पूज्य श्री सागरानंदसूरीश्वरजी के प्रति श्रद्धा तथा प्रत स्वरुप प्राचीन प्रथा का आदर देखकर हमने इसी प्रत को स्केन करवाई, उसके बाद एक **स्पेशियल फोरमेट** बनवाया, जिसमे बीचमे पूज्यश्री संपादित प्रत ज्यों की त्यों रख दी, ऊपर **शीर्षस्थानमे** आगम का नाम, फिर मूलसूत्र या गाथा के क्रमांक लिख दिए, ताँकि पढ़नेवाले को प्रत्येक पेज पर कौनसा सूत्र या गाथा चल रहे है उसका सरलता से ज्ञान हो शके, बायीं तरफ **आगम** का **क्रम** और इसी **प्रत** का **सूत्रक्रम** दिया है, उसके साथ वहाँ **‘दीप अनुक्रम’** भी दिया है, जिससे हमारे प्राकृत, संस्कृत, हिंदी गुजराती, इंग्लिश आदि सभी आगम प्रकाशनोमें प्रवेश कर शके | हमारे अनुक्रम तो प्रत्येक प्रकाशनोमें एक सामान और क्रमशः आगे बढते हुए ही है, इसीलिए सिर्फ क्रम नंबर दिए है, मगर प्रत में गाथा और सूत्रो के नंबर अलग-अलग होने से हमने जहां सूत्र है वहाँ **कौंस [-]** दिए है और जहां गाथा है वहाँ **||-||** ऐसी **दो लाइन** खींची है या फिर गाथा शब्द लिख दिया है |

हमने एक अनुक्रमणिका भी बनायी है, जिसमे प्रत्येक अध्ययन आदि लिख दिये है और साथमें इस सम्पादन के पृष्ठांक भी दे दिए है, जिससे अभ्यासक व्यक्ति अपने चहिते अध्ययन या विषय तक आसानी से पहुँच शकता है | अनेक पृष्ठ के नीचे **विशिष्ठ फूटनोट** भी लिखी है, जहां उस पृष्ठ पर चल रहे ख़ास विषयवस्तु की, मूल प्रतमें रही हुई कोई-कोई मुद्रण-भूल की या क्रमांकन-भूल सम्बन्धी जानकारी प्राप्त होती है |

अभी तो ये jain_e_library.org का ‘इंटरनेट पब्लिकेशन’ है, क्योंकि विश्वभरमें अनेक लोगो तक पहुँचने का यहीं सरल, सस्ता और आधुनिक रास्ता है, आगे जाकर ईसि को मुद्रण करवाने की हमारी मनीषा है| **.....मुनि दीपरत्नसागर.....**

प्रत सूत्रांक ||१||

दीप अनुक्रम [१]

॥ अर्हम् ॥

सच्छाये प्रकीर्णकदशके–चउसरणपइण्णयं ।

सावज्जजोगविरई १ उक्कित्तण २ गुणवओ अ पडिवत्ती ३ । खलिअस्स निंदणा ४ वणतिगिच्छ ५ गुणधारणा चेव ६ ॥१॥ चारित्तस्स विसोही कीरइ सामाइएण किल इहयं । सावज्जेअरजोगाण वज्जणासेवणत्तणओ ॥ २ ॥ दंसणयारविसोही चउवीसायत्थएण किच्चइ य । अच्चब्भुअगुणकित्तणरूवेण जिणवरिंदाणं ॥ ३ ॥ नाणाईआ उ गुणा तस्संपन्नपडिवत्तिकरणाओ । वंदणएणं विहिणा कीरइ सोही उ तेसिं तु ॥ ४ ॥ खलिअस्स य तेसि पुणो

सावद्ययोगविरतिः १ उत्कीर्तनं २ गुणवतश्च प्रतिपत्तिः ३ । स्खलितस्य निन्दनं ४ व्रणचिकित्सा ५ गुणधारणं ६ चैव ॥ १ ॥ चारित्रस्य विशुद्धिः क्रियते सामायिकेन किलेह । सावद्येतरयोगानां वर्जनाऽऽसेवनतः ॥ २ ॥ दर्शनाचारविशुद्धिश्चतुर्विंशत्यात्मस्तवेन क्रियते च । अत्यद्भुतगुणकीर्त्तनरूपेण जिनवरेन्द्राणाम् ॥ ३ ॥ ज्ञानादिका एव गुणास्तत्संपन्नप्रतिपत्तिकरणात् । वन्दनकेन विधिना क्रियते शुद्धि-

१ स्तुतिः (लोकस्योद्योतकरः) । २ वन्दनम् । ३ षडावश्यकार्थाधिकाराः ।

Jain Education International For Personal & Private Use Only www.jainelibrary.org

अथ षड् आवश्यकस्य व्याख्या लिख्यते

मुनि दीपरत्नसागरेण संकलित.....आगमसूत्र - [२४], प्रकीर्णकसूत्र - [०१] "चतु:शरण" मूलं एवं संस्कृतछाया

प्रत सूत्रांक ||५||

दीप अनुक्रम [५]

१ चउसरणपइन्नयं. ॥ १ ॥

विहिणा जं निंदणाइ पडिकमणं । तेण पडिक्कमणेणं तेसिंपि अ कीरए सोही ॥५॥ चरणाईयारा(इयाइया]णं जहक्कम्मं वणतिगिच्छरूवेणं । पडिकमणासुद्धाणं सोही तह काउसग्गेणं ॥ ६ ॥ गुणधारणरूवेणं पच्चक्खाणेण तवइआरस्स । विरिआयारस्स पुणो सव्वेहिवि कीरए सोही ॥७॥ गय १ वसह २ सीह ३ अभिसेअ ४ दाम ५ ससि ६ दिणयरं ७ झयं ८ कुंभं ९ । पउमसर १० सागर ११ विमाण–भवण १२ रयणुच्चय १३ सिहिं १४ च ॥८॥ अमरिंदनरिंदमुणिंदवंदिअं वंदिउं महावीरं । कुसलाणुबंधि बंधुरमज्झयणं कित्तइस्सामि ॥९॥ चउसरणगमण १ दुक्कडगरिहा २ सुकडाणुमोअणा ३ चेव। एस गणो अणवरयं कायव्वो कुसलहेउत्ति ॥१०॥ अरिहंत सिद्ध साहू केवलिकहिओ सुहावहो धम्मो । एए चउरो चउगइहरणा सरणं लहइ धन्नो ॥ ११॥ अह

रेव तेषां तु ॥ ४ ॥ स्खलितस्य च तेषां पुनर्विधिना यत् निन्दनादि प्रतिक्रमणम् । तेन प्रतिक्रमणेन तेषामपि च क्रियते शुद्धिः ॥ ५ ॥ चरणातिचाराणां यथाक्रमं व्रणचिकित्सारूपेण । प्रतिक्रमणाशुद्धानां शुद्धिस्तथा कायोत्सर्गेण ॥ ६ ॥ गुणधारणरूपेण प्रत्याख्यानेन तपोऽतिचारस्य (शुद्धिः) । वीर्याचारस्य पुनः सर्वैरपि क्रियते शुद्धिः ॥ ७ ॥ गजं वृषभं सिंहं अभिषेकं (श्रियः) दाम शशिनं दिनकरं ध्वजं कुम्भम् । पद्मसरः सागरं विमानभवनं रत्नोच्चयं शिखिनं च ॥८॥ अमरेन्द्रनरेन्द्रमुनीन्द्रवन्दितं वन्दित्वा महावीरम् । कुशलानुबन्धि बन्धुरमध्ययनं कीर्तयिष्यामि ॥९॥ चतुःशरणगमनं दुष्कृतगर्हा सुकृतानुमोदना चैव । एष गणोऽनवरतं कर्त्तव्यः कुशलहेतुरिति ॥१०॥ अर्हन्तः १

१ चरणाईयाइयाणं (प्र०) चरणातिगादीनाम् । २ आवश्यकपट्केन पञ्चाचारशुद्धिः । ३ एतान् पश्यन्ति जिनमातरः ।

पञ्चाचाराः । उपोद्घातः गा. ११

॥ १ ॥

Jain Education International For Personal & Private Use Only www.jainelibrary.org

गाथा ९ - चौद-स्वप्नानाम् नामानि दर्शितानि, अत्र चतु:शरणं वक्तव्यता आरब्धा

---------- मूलं [१२] ----------

मुनि दीपरत्नसागरेण संकलित.....आगमसूत्र - [२४], प्रकीर्णकसूत्र - [०१] "चतु:शरण" मूलं एवं संस्कृतछाया

प्रत सूत्रांक ||१२||

दीप अनुक्रम [१२]

सो जिणभत्तिभरुच्छरंतरोमंचकंचुअकरालो। पहरिसपणउम्मीसं सीसंमि कयंजली भणइ ॥ १२ ॥ रागद्दोसारीणं हंता कम्मट्ठगाइ अरिहंता। विसयकसायारीणं अरिहंता हुंतु मे सरणं ॥ १३ ॥ रायसिरिमुवक्कमि-(सि]त्ता तवचरणं दुचरं अणुचरित्ता। केवलसिरिमरिहंता० ॥ १४ ॥ थुइवंदणमरिहंता अमरिंदनरिंदपूअमरिहंता। सासयसुहमरहंता० ॥ १५ ॥ परमणगयं मुणंता जोइंदमहिंदझाणमरहंता। धम्मकहं अरहंता अरिहंता० ॥ १६ ॥ सव्वजिआणमहिंसं अरहंता सच्चवयणमरहंता। बंभवयमरहंता० ॥ १७ ॥ ओसरणमवसरित्ता चउतीसं अइसए निसेवित्ता। धम्मकहं च कहंता अरिहंता० ॥ १८ ॥ एगाइ गिराऽणेगे संदेहे देहिणं समं

सिद्धाः २ साधवः ३ केवलिकथितः सुखावहो धर्मः ४। एताँश्चतुरश्चतुर्गतिहरणान् शरणं लभते धन्यः ॥ ११ ॥ अथ स जिनभक्तिभरोच्छलद्रोमाञ्चकञ्चुककरालः। प्रहर्षप्रणयोन्मिश्रं शीर्षे कृताञ्जलिर्भणति ॥ १२ ॥ रागद्वेषारीणां हन्तारः कर्माष्टकाद्यरीणां हन्तारः। विषयकषायारीणां (हन्तारः) अर्हन्तो भवन्तु मे शरणम् ॥१३॥ राजश्रियमुपक्रम्य तपश्चरणं दुश्चरमनुचर्य। केवलश्रियमर्हन्तोऽर्हन्तो भवन्तु मे शरणम् ॥ १४ ॥ स्तुतिवन्दनमर्हन्तोऽमरेन्द्रनरेन्द्रपूजामर्हन्तः। शाश्वतसुखमर्हन्तोऽर्हन्तो० ॥ १५ ॥ परमनोगतं जानन्तो योगीन्द्रमहेन्द्रध्यानमर्हन्तः। धर्मकथामर्हन्तोऽर्हन्तो० ॥ १६ ॥ सर्वजीवानामहिंसामर्हन्तः सत्यवचनमर्हन्तः। ब्रह्मव्रतमर्हन्तोऽर्हन्तो० ॥ १७ ॥ समवसरणे समवसृत्य चतुस्त्रिंशतमतिशयान् निसेव्य। धर्मकथां कथयन्तः० ॥ १८ ॥ एकया गिरा अनेकान् सन्देहान्

१ ०मवकसित्ता(प्र०)अवकस्य ॥

Jain Education International For Personal & Private Use Only www.jainelibrary.org

अरहंत, अरिहंत, अरुहंत शब्दानाम् व्याख्या

---------- मूलं [१९] ----------

मुनि दीपरत्नसागरेण संकलित.....आगमसूत्र - [२४], प्रकीर्णकसूत्र - [०१] "चतु:शरण" मूलं एवं संस्कृतछाया

प्रत सूत्रांक ||१९||

दीप अनुक्रम [१९]

१ चउसर-णपइन्नयं. ॥ २ ॥

छित्ता । तिहुयणमणुसासंता अरिहंता० ॥ १९ ॥ वयणामएण भुवणं निव्वाविंता गुणेसु ठावंता । जिअलोअ-मुद्धरंता अरिहंता० ॥ २० ॥ अच्चब्भुयगुणवंते निअजससहरपसाहिअदिअंते । निअयमणाइअणंते पडि-वन्ने सरणमरिहंते ॥ २१ ॥ उज्झिअजरमरणाणं समत्तदुक्खत्तसत्तसरणाणं । तिहुअणजणसुहयाणं अरिहंताणं नमो ताणं ॥ २२ ॥ अरिहंतसरणमलसुद्धिलद्धसुविसुद्धसिद्धबहुमाणो । पणयसिररइयकरकमलसेहरो सहरिसं भणइ ॥ २३ ॥ कम्मट्ठक्खयसिद्धा साहाविअनाणदंसणसमिद्धा । सव्वट्ठलद्धिसिद्धा ते सिद्धा हुंतु मे सरणं ॥२४॥ तिअलोअमत्थयत्था परमपयत्था अचिंतसामत्था । मंगलसिद्धपयत्था सिद्धा सरणं सुहपसत्था ॥ २५ ॥ मूलुक्खयपडिवक्खा अमूढलक्खा सजोगिपच्चक्खा । साहाविअत्तसुक्खा सिद्धा सरणं परममुक्खा ॥ २६ ॥ पडिपिल्लिअपडिणीया समग्गझाणग्गिदड्ढभवबीआ । जोईसरसरणीया सिद्धा सरणं सुमरणीया ॥ २७ ॥ पा-

देहिनां युगपच्छित्त्वा । त्रिभुवनमनुशासतः० ॥ १९ ॥ वचनामृतेन भुवनं निर्वापयन्तो गुणेषु स्थापयन्तः । जीवलोकमुद्धर्त्तारः० ॥ २० ॥ अत्यद्भुतगुणवतो निजयशःशशधरप्रभासितदिगन्तान् । नियतमनाद्यनन्तान् प्रतिपन्नः शरणमर्हतः ॥ २१ ॥ उज्झितजरामरणेभ्यः समस्तदुःखार्त्तसत्त्वशरणेभ्यः । त्रिभुवनजनसुखदेभ्योऽर्हद्भ्यो नमस्तेभ्यः ॥ २२ ॥ अर्हच्छरणमलशुद्धिलब्धसुविशुद्धसिद्धबहुमानः । प्रणयशिरोरचितकरकमलशेखरः सहर्षं भणति ॥ २३ ॥ कर्माष्टकक्षयसिद्धाः स्वाभाविकज्ञानदर्शनसमृद्धाः । सर्वार्थलब्धिसिद्धास्ते सिद्धा भवन्तु मम शरणम् ॥ २४ ॥ त्रिलोकमस्तकस्थाः परमपदस्था अचिन्त्यसामर्थ्याः । मङ्गलसिद्धपदार्थाः सिद्धाः शरणं सुखप्रशस्ताः ॥ २५ ॥ मूलोत्खातप्रतिपक्षा अमूढलक्षाः सयोगिप्रत्यक्षाः । स्वाभाविकात्मसौख्याः सिद्धाः शरणं परममोक्षाः ॥ २६ ॥ प्रतिप्रेरितप्रत्य-

अर्हत्सिद्धशरणं गा. २७

॥ २ ॥

Jain Education International For Personal & Private Use Only www.jainelibrary.org

सिद्ध् शब्दस्य व्याख्या

---------- मूलं [२८] ----------

प्रत सूत्रांक ||२८||

दीप अनुक्रम [२८]

विपपरमाणंदा गुणनीसंदा विभिन्न(विईण्ण]भवकंदा । लहुईकयरविचंदा सिद्धा सरणं खविअदंदा ॥ २८ ॥ उवलद्धपरमबंभा दुल्लहलंभा विमुक्कसंरंभा । भुवणघरधरणखंभा सिद्धा सरणं निरारंभा ॥ २९ ॥ सिद्धसरणेण नवबंभहेउसाहुगुणजणिअबहुमाणो (अणुराओ] । मेइणिमिलंतसुपसत्थमत्थओ तत्थिमं भणइ ॥ ३० ॥ जिअलोअबंधुणो कुगइसिंधुणो पारगा महाभागा । नाणाइएहिं सिवसुक्खसाहगा साहुणो सरणं ॥ ३१ ॥ केवलिणो परमोही विउलमई सुअहरा जिणमयंमि । आयरिअ उवज्झाया ते सव्वे साहुणो सरणं ॥ ३२ ॥ चउदसदसनवपुव्वी दुवालसिक्कारसंगिणो जे अ । जिणकप्पाहालंदिअ परिहारविसुद्धिसाहू अ ॥ ३३ ॥ खीरासवमहुआसवसंभिन्नस्सोअकुट्ठबुद्धी अ । चारणवेउविपयाणुसारिणो साहुणो सरणं ॥ ३४ ॥ उज्झियवइर-

नीकाः समग्रध्यानाग्निदग्धभववीजाः । योगीश्वरस्मरणीयाः (शरणीयाः) सिद्धाः शरणं स्मरणीयाः ॥ २७ ॥ प्रापितपरमानन्दा गुणनिस्यन्दा विभिन्न (विदीर्ण) भवकन्दाः । लघूकृतरविचन्द्राः सिद्धाः शरणं क्षपितद्वन्द्वाः ॥ २८ ॥ उपलब्धपरमब्रह्माणो दुर्लभलाभा विमुक्तसंरम्भाः । भुवनगृहधरणस्तम्भाः सिद्धाः शरणं निरारम्भाः ॥ २९ ॥ सिद्धशरणेन नवब्रह्महेतुसाधुगुणजनितबहुमानः (०तानुरागः) । मेदिनीमिलत्सुप्रशस्तमस्तकस्तत्रेदं भणति ॥ ३० ॥ जीवलोकबन्धवः कुगतिसिन्धोः पारगा महाभागाः । ज्ञानादिकैः शिवसौख्यसाधकाः साधवः शरणम् ॥ ३१ ॥ केवलिनः परमावधयो विपुलमतयः श्रुतधरा जिनमते । आचार्या उपाध्यायास्ते सर्वे साधवः शरणम् ॥ ३२ ॥ चतुर्दशदशनवपूर्विणो द्वादशैकादशाङ्गिनो ये च । जिनकल्पिका यथालन्दिकाः परिहारविशुद्धिकसाधवश्च ॥ ३३ ॥ क्षीराश्रवमध्वाश्रवसंभिन्नश्रोतसः कोष्ठबुद्धिश्च । चारणवैक्रियपदानुसारिणः साधवः शरणम् ॥ ३४ ॥ उज्झितवैरविरोधा नित्यमद्रोहाः प्रशा-

Jain Education International For Personal & Private Use Only www.jainelibrary.org

साधु एवं केवलिप्रज्ञप्तधर्म शब्दयो: व्याख्या

आगम (२४)	“चतु:शरण” - प्रकीर्णकसूत्र-१ (मूलं+संस्कृतछाया) ---------- मूलं [३५] ----------
प्रत सूत्रांक ||३५|| दीप अनुक्रम [३५]	मुनि दीपरत्नसागरेण संकलित.....आगमसूत्र - [२४], प्रकीर्णकसूत्र - [०१] “चतु:शरण” मूलं एवं संस्कृतछाया

१ चउसरणपइन्नयं. ॥ ३ ॥

विरोहा निच्चमदोहा पसंतमुहसोहा । अभिमयगुणसंदोहा हयमोहा साहुणो सरणं ॥ ३५ ॥ खंडिअसिणेहदामा अकामधामा निकामसुहकामा । सुपुरिसमणाभिरामा आयारामा मुणी सरणं ॥ ३६ ॥ मिल्हिअविसयकसाया उज्झियघरघरणिसंगसुहसाया । अकलिअहरिसविसाया साहू सरणं गयपमाया ॥ ३७ ॥ हिंसाइदोससुन्ना कयकारुन्ना सयंभुरुप्पन्ना (प्पुण्णा] । अजरामरपहखुन्ना साहू सरणं सुकयपुन्ना ॥ ३८ ॥ कामविडंबणचुक्का कलिमलमुक्का विवि(मु)क्कचोरिक्का । पावरयसुरयरिक्का साहू गुणरयणचचिक्का ॥ ३९ ॥ साहुत्तसुट्ठिया जं आयरिआई तओ य ते साहू । साहुभणिएण गहिया तम्हा ते साहुणो सरणं ॥४०॥ पडिवन्नसाहुसरणो सरणं काउं पुणोवि जिणधम्मं । पहरिसरोमंचपवंचकंचुअंचिअतणू भणइ ॥ ४१ ॥ पवरसुकएहिं पत्तं

साधुशरणं गा. ४१

न्तमुखशोभाः । अभिमतगुणसन्दोहा हतमोहाः साधवः शरणम् ॥ ३५ ॥ खण्डितस्नेहदामानोऽकामधामानो निकामसुखकामाः । सुपुरुषमनोऽभिरामा आत्मारामा मुनयः शरणम् ॥ ३६ ॥ मुक्तविषयकषाया उज्झितगृहगृहिणीसङ्गसुखसाताः । अकलितहर्षविषादाः साधवः शरणं गतप्रमादाः ॥ ३७ ॥ हिंसादिदोषशून्याः कृतकारुण्याः स्वयम्भूरुक्प्रज्ञाः (पूर्णाः) । क्षुण्णाजरामरपथाः साधवः शरणं सुकृतपूर्णाः ॥ ३८ ॥ त्यक्तकामविडम्बनाः मुक्तकलिमला विवि(मु)क्तचौर्याः । रिक्तपापरजःसुरताः साधवो गुणरत्नमण्डिताः ॥ ३९ ॥ साधुत्वसुस्थिता यद् आचार्यादयस्तश्च ते साधवः । साधुभणनेन गृहीतास्तस्मात्ते साधवः शरणम् ॥ ४० ॥ प्रतिपन्नसाधुशरणः शरणं कर्तुं पुनरपि जिनधर्मम् । प्रहर्षरोमाञ्चप्रपञ्चकञ्चुकाञ्चिततनुर्भणति ॥४१॥ प्रवरसुकृतैः प्राप्तं पात्रैरपि परं कैश्चिन्न प्राप्तम् । तं केवलिप्रज्ञप्तं

॥ ३ ॥

Jain Education International For Personal & Private Use Only www.jainelibrary.org

प्रत सूत्रांक ||४२||

दीप अनुक्रम [४२]

पत्तेहिवि नवरि केहिवि न पत्तं । तं केवलिपन्नत्तं धम्मं सरणं पवन्नोऽहं ॥ ४२ ॥ पत्तेण अपत्तेण य पत्ताणि अ जेण नरसुरसुहाइं । मुक्खसुहं पुण पत्तेण नवरि धम्मो स मे सरणं ॥ ४३ ॥ निद्दलिअकलुसकम्मो कयसुहजम्मो खलीकयअहम्मो । पमुहपरिणामरम्मो सरणं मे होउ जिणधमो ॥ ४४ ॥ कालत्तएवि न मयं जम्मणजरमरणवाहिसयसमयं । अमयं व बहुमयं जिणमयं च सरणं पवन्नोऽहं ॥ ४५ ॥ पसमिअकामपमोहं दिट्ठादिट्ठेसु नकलिअविरोहं । सिवसुहफलयममोहं धम्मं सरणं पवन्नोऽहं ॥ ४६ ॥ नरयगइगमणरोहं गुणसंदोहं पवाइनिक्खोहं । निहणिअवम्महजोहं धम्मं सरणं पवन्नोऽहं ॥ ४७ ॥ भासुरसुवन्नसुंदररयणालंकारगारवमहग्घं । निहिमिव दोगच्चहरं धम्मं जिणदेसिअं वंदे ॥ ४८ ॥ चउसरणगमणसंचिअसुचरिअरोमंचअंचियसरीरो । कयदुक्कडगरिहा असुहकम्मकखयकंखिरो भणइ ॥ ४९ ॥ इहभविअमन्नभविअं मिच्छत्तपवत्तणं

धर्मं शरणं प्रपन्नोऽहम् ॥ ४२ ॥ पात्रेण अपात्रेण च प्राप्तानि येन नरसुरसुखानि । मोक्षसुखं पुनः पात्रेणैव केवलो धर्मः स मे शरणम् ॥ ४३ ॥ निर्दलितकलुषकर्मा कृतशुभजन्मा खलीकृताधर्मः । प्रमुखपरिणामरम्यः शरणं मे भवतु जिनधर्मः ॥ ४४ ॥ कालत्रयेऽपि न मृतं जन्मजरामरणव्याधिशतशमकम् । अमृतमिव बहुमतं जिनमतं च शरणं प्रपन्नोऽहम् ॥ ४५ ॥ प्रशमितकामप्रमोहं दृष्टादृष्टयोर्नकलितविरोधम् । शिवसुखफलदममोघं धर्मं शरणं प्रपन्नोऽहम् ॥ ४६ ॥ नरकगतिगमनरोधकं गुणसन्दोहं प्रवादिनिःक्षोभम् । निहतमन्मथयोधं धर्मं शरणं प्रपन्नोऽहम् ॥ ४७ ॥ भास्वरसुवर्णसुन्दररचना(रत्ना)लङ्कारगौरवमहार्घम् । निधिमिव दौर्गत्यहरं धर्मं जिनदेशितं वन्दे ॥ ४८ ॥ चतुःशरणगमनसञ्चितसुचरितरोमाञ्चाञ्चितशरीरः । कृतदुष्कृतगर्होऽशुभकर्मक्षयकाङ्क्षी भणति ॥ ४९ ॥ ऐहभवि-

Jain Education International For Personal & Private Use Only www.jainelibrary.org

अथ दुष्कृत् गर्हा आरभ्यते

"चतु:शरण" - प्रकीर्णकसूत्र-१ (मूलं+संस्कृतछाया)

---------- मूलं [५०] ----------

प्रत सूत्रांक ||५०||

दीप अनुक्रम [५०]

१ चउसरणपइन्नयं. ॥ ४ ॥

जमहिगरणं । जिणपवयणपडिकुट्ठं दुट्ठं गरिहामि तं पावं ॥ ५० ॥ मिच्छत्ततमंधेणं अरिहंताइसु अवन्नवयणं जं । अन्नाणेण विरइयं इण्हिं गरिहामि तं पावं ॥ ५१ ॥ सुअधम्मसंघसाहुसु पावं पडिणीअयाइ जं रइअं । अन्नेसु अ पावेसुं इण्हिं गरिहामि० ॥ ५२ ॥ अन्नेसु अ जीवेसुं मित्तीकरुणाइगोयरेसु कयं । परिआवणाइ दुक्खं इण्हिं गरिहामि तं पावं ॥ ५३ ॥ जं मणवयकाएहिं कयकारिअअणुमईहिं आयरियं । धम्मविरुद्धमसुद्धं सव्वं गरिहामि तं पावं ॥ ५४ ॥ अह सो दुक्कडगरिहादलिउक्कडदुक्कडो फुडं भणइ । सुकडाणुरायसमुइन्नपुन्नपुलयंकुरकरालो ॥ ५५ ॥ अरिहत्तं अरिहंतेसु जं च सिद्धत्तणं च सिद्धेसु । आयारं आयरिए उज्झायत्तं उवज्झाए ॥ ५६ ॥ साहूण साहुचरिअं च देसविरइं च सावयजणाणं । अणुमन्ने सव्वेसिं सम्मत्तं सम्मदिट्ठीणं ॥ ५७ ॥ अहवा सव्वं चिअ वीअरायवयणाणुसारि जं सुकयं । कालत्तएवि तिविहं अणुमोएमो तयं सव्वं ।

कमन्यभविकं मिथ्यात्वप्रवर्त्तनं यदधिकरणम् । जिनप्रवचनप्रतिकुष्टं दुष्टं गर्हे तत्पापम् ॥५०॥ मिथ्यात्वतमोऽन्धेन अर्हदादिषु अवर्णवचनं यत् । अज्ञानेन विरचितं इदानीं गर्हे तत्पापम् ॥ ५१ ॥ श्रुतधर्मसङ्घसाधुषु पापं प्रत्यनीकतादि यद्रचितम् । अन्येषु च पापेषु (यत्कृतं) इदानीं गर्हे तत्पापम् ॥५२॥ अन्येष्वपि जीवेषु मैत्रीकरुणादिगोचरेषु कृतम् । परितापनादि दुःखं इदानीं गर्हे तत्पापम् ॥ ५३ ॥ यत् मनोवचनकायैः कृतकारितानुमतिभिराचरितम् । धर्मविरुद्धमशुद्धं सर्वं गर्हे तत्पापम् ॥ ५४ ॥ अथ स दुष्कृतगर्हादलितोत्कटदुष्कृतः स्फुटं भणति । सुकृतानुरागसमुद्गीर्णपुण्यपुलकाङ्कुरकरालः ॥ ५५ ॥ अर्हत्त्वमर्हत्सु यच्च सिद्धत्वं च सिद्धेषु आचार्ये आचारम्, उपाध्याये उपाध्यायत्वं च ॥ साधूनां साधुचरितं, देशविरतिं च श्रावकजनानाम् । अनुमन्ये सर्वेषां सम्यक्त्वं सम्यग्दृष्टीनाम् ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ अथवा

दुक्कडनिंदा सुकृतानु. ५८

॥ ४ ॥

Jain Education International For Personal & Private Use Only www.jainelibrary.org

अथ सुकृत् अनुमोदना आरभ्यते

मुनि दीपरत्नसागरेण संकलित.....आगमसूत्र - [२४], प्रकीर्णकसूत्र - [०१] "चतु:शरण" मूलं एवं संस्कृतछाया

प्रत
सूत्रांक
||५९||

दीप
अनुक्रम
[५९]

सुहपरिणामो निच्चं चउसरणगमाइ आयरं जीवो । कुसलपयडीउ बंधइ बद्धाउ सुहाणुबंधाउ ॥ ५९ ॥ मंदणुभावा बद्धा तिव्वणुभावाउ कुणइ ता चेव । असुहाउ निरणुबंधाउ कुणइ तिव्वाउ मंदाउ ॥ ६० ॥ ता एयं कायव्वं बुहेहि निच्चंपि संकिलेसम्मि । होइ तिकालं सम्मं असंकिलेसंमि सुकयफलं ॥ ६१ ॥ चउरंगो जिणधम्मो न कओ चउरंगसरणमवि न कयं । चउरंगभवुच्छेओ न कओ हा हारिओ जम्मो ॥ ६२ ॥ इअ–जीवपमायमहारिवीरभद्दंतमेअमज्झयणं । झाएसु तिसंझमवंझकारणं निवुइसुहाणं ॥६३॥ चउसरणं समत्तं ॥१॥

सर्वमेव वीतरागवचनानुसारि यत्सुकृतम् । कालत्रयेऽपि त्रिविधं अनुमोदयामि तत्सर्वम् ॥५८॥ शुभपरिणामो नित्यं चतुःशरणगमनादि आचरन् जीवः । कुशलप्रकृतीर्बध्नाति, बद्धाः (अशुभानुबन्धाः) शुभानुबन्धाः ॥ मन्दानुभावा (शुभाः) बद्धास्तीव्रानुभावास्ता एव करोति । अशुभा निरनुबन्धाः करोति तीव्राश्च मन्दाः ॥ ५९ ॥ ६० ॥ तद् एतत् कर्त्तव्यं बुधैर्नित्यमपि सङ्क्लेशे । भवति त्रिकालं सम्यक् असङ्क्लेशे सुकृतफलम् ॥६१॥ चतुरङ्गो जिनधर्मो न कृतः, चतुरङ्गशरणमपि न कृतम् । चतुरङ्गभवोच्छेदो न कृतो हा ! हारितं जन्म ॥६२॥ इति–जीवप्रमादमहाऽरिवीरं भद्रान्तमेतदध्ययनम् । ध्याये त्रिसन्ध्यमवन्ध्यकारणं निर्वृतिसुखानाम् ॥६३॥ इति चतुःशरणप्रकीर्णकम् ॥१॥

Jain Education International For Personal & Private Use Only www.jainelibrary.org

मुनिश्री दीपरत्नसागरेण पुन: संपादित: (आगमसूत्र २४)

"चतु:शरण" परिसमाप्त:

नमो नमो निम्मलदंसणस्स

पूज्य आनंद-क्षमा-ललित-सुशील-सुधर्मसागर गुरूभ्यो नम:

24

पूज्य आगमोध्धारक आचार्य श्री सागरानंदसूरीश्वरेण संशोधित: संपादितश्च

"चतु:शरण-प्रकीर्णकसूत्र" [मूलं एवं छाया:]

(किंचित् वैशिष्ठ्यं समर्पितेन सह)

मुनि दीपरत्नसागरेण पुन: संकलित:

"चतु:शरण" मूलं एवं संस्कृतछाया:" नामेण

परिसमाप्त:

Remember it's a Net Publications of 'jain_e_library's'